

Andragoški center Slovenije

68. Monitor izobraževanja in usposabljanja 2014

Opomba:

S tem prispevkom posodabljam informacijo o Monitorju I&U (glej vsebino [št. 61/2013](#) v InfO-mozaiiku).

Od leta 2012 naprej Evropska komisija (EK) uporablja relativno kratek in jedrnat format poročila o napredku pri uresničevanju programa **Izobraževanje in usposabljanje 2020** ([I&U 2020](#)). Gre za publikacijo **Monitor izobraževanja in usposabljanja**, ki je praviloma sestavljena iz dveh delov:

- komparativne analize držav članic in prikaza Evropske unije kot celote ter
- 28 nacionalnih poročil držav članic, v katerih so podrobneje predstavljeni dosežki nacionalnih sistemov izobraževanja in usposabljanja.

V splošnem se Monitor nanaša na štiri prednostna področja programa I&U 2020, na nabor šestih ciljnih vrednosti, od katerih sta dve strukturne, krovne narave, ter na dvanajst temeljnih kazalnikov. Te vsebine nadgrajuje s prečnimi povezavami in jih dopolnjuje s kakovostnimi vidiki in z dodatnimi podatkovnimi viri. Monitor temelji na skupni metodologiji spremljanja napredka, t.i. Joint Assessment Framework (JAF), ki omogoča osvetlitev posameznega temeljnega kazalnika s podskupinami in podkazalniki. Metodologija je bila sprva vpeljana za obe krovni ciljni vrednosti (visokošolski diplomanti in mladi, ki zgodaj opustijo šolanje), nato pa uporabljena še na nekaterih drugih področjih spremljanja. Prizadevanja za razvijanje metodologije JAF gredo v dveh smereh, in sicer razvoj količinskih in kakovostnih vidikov spremljanja in analize napredka držav članic.

Publikacijo Monitor I&U dopolnjuje t.i. [vizualizacijsko orodje](#), ki za določene ciljne vrednosti, in sicer za udeležbo odraslih v vseživljenjskem učenju, delež mladih, ki zgodaj opustijo šolanje, zaposljivost diplomantov in visokošolsko izobraževanje, predšolsko vzgojo ter dosežke na področju branja, matematike in naravoslovnih znanosti (rezultati raziskave PISA) omogoča vpogled v stanje posamezne države, primerjavo po letih ter nadaljnjo členitev podatkov po standardiziranih ciljnih skupinah JAF.

Monitor izobraževanja in usposabljanja 2014 ([Monitor I&U 2014](#)) je izšel 13. novembra 2014. Xavier Pratts Monné, generalni direktor Direktorata za izobraževanje in kulturo, je tokratno izdajo publikacije pospremil z izjavo, da je potrebno okrepiti naložbe v izobraževanje in spodbuditi socialno vključenost ter kakovost in prožnost sistema I&U. Tretjo izdajo Monitorja je povezal s pripravami Skupnega poročila (Joint Report 2015) in napovedal še tesnejše povezovanje s širšo strategijo [Evropa 2020](#) in izvajanjem priporočil za države članice (t.i. country specific reports – CSR).

Prvi del publikacije Monitor I&U 2014 sestavljajo poglavja o (1) razlogih za naložbe v izobraževanje in usposabljanje, (2) ključnih rezultatih (kvalifikacijah in kompetencah) sistemov izobraževanja in usposabljanja ter (3) vzvodih izobraževalne politike za povečevanje uspešnosti in učinkovitosti teh sistemov. V nadaljevanju predstavljamo **ključne ugotovitve** za vsako od teh področij.

1. Razlogi za naložbe v izobraževanje in usposabljanje

Za izobraževanje in usposabljanje obstajajo močni gospodarski in socialni razlogi, saj lahko prispevata k produktivnosti, h konkurenčnosti in k inovativnosti ter zmanjševanju socialne neenakosti. Njegovi potenciali za zdaj niso polno izrabljeni.

- a. Ni mogoče pričakovati dobrih rezultatov v izobraževanju brez ustreznega vlaganja virov in prizadevanj za reforme. Kar devetnajst držav članic EU je v letu 2012 zmanjšalo svoje naložbe v izobraževanje, šest od njih za več kot 5 % (EL, ES, CY, HU, PT, RO).
- b. Izvajalci izobraževanja in usposabljanja si morajo v večji meri prizadevati za zaposljivost svojih udeležencev. Brezposelnost mladih ostaja problematična, na ravni EU je stopnja zaposlenosti mladih diplomantov obstala na 75,5 %. Dijaki, ki zaključijo poklicno izobraževanje in usposabljanje, imajo boljše zaposlitvene možnosti. Pomemben izziv ostaja usklajevanje ponudbe in povpraševanja po kompetencah na trgu dela (skills match).
- c. Izobraževanje mora imeti proaktivno vlogo pri preprečevanju kakršnih koli oblik diskriminacije in socialne izključenosti. Kar deset držav (AT, BG, CZ, DE, DK, HU, LU, RO, SE in SK) je dobilo priporočilo EK, da v večji meri poskrbijo za ranljive ciljne skupine.

2. Kvalifikacije in kompetence kot ključni izidi izobraževanja

- a. Zmanjšanje deleža mladih, ki opustijo šolanje, ne da bi doseli vsaj srednješolsko izobrazbo, bi Evropi prihranilo velike javne in socialne izdatke, posameznikom pa preprečilo zdrs v revščino in socialno izključenost.
- b. V visokošolskem izobraževanju ostajata dva najpomembnejša izziva: širjenje dostopa ter zmanjševanje osipa pri ranljivih ciljnih skupinah prebivalstva.
- c. Za zmanjševanje slabih dosežkov pri merjenju ključnih temeljnih zmožnosti 15-letnikov (raziskava PISA) ter delovne populacije (raziskava PIAAC) so potrebni ciljno usmerjeni politični ukrepi.
- d. Izobraževanje mora posameznikom zagotavljati možnosti za razvoj prečnih kompetenc (digitalnih, jezikovnih, podjetniških ipd.), zato da bodo ohranili svoj položaj in napredovali na trgu delovne sile.

3. Vzводи izobraževalne politike

- a. Izboljšanje kakovosti in inkluzivnosti predšolskega in obveznega šolskega izobraževanja zahteva doseganje ranljivih skupin, krepitev profesionalnega razvoja učiteljev ter učinkovitejšo rabo inovativnih metod poučevanja in digitalnega učenja.
- b. Ključnega pomena so krepitev kakovosti in pomembnosti višjega in visokošolskega izobraževanja, poklicnega izobraževanja in usposabljanja, vajeništva, in izobraževanja na delovnem mestu; v ta namen je treba izboljševati kakovost na vseh ravneh, upoštevati projekcije potreb na trgu delovne sile, okrepiti karierno svetovanje in spremljanje zaposljivosti diplomantov.
- c. Pozornost je treba nameniti promociji in spodbujanju nadaljevalnega izobraževanja in učenja ter zagotavljanju transparentnosti učnih izidov ter njihovega priznavanja.

Količinske in kakovostne informacije, ki podpirajo gornje trditve in ugotovitve, so na voljo v posameznih poglavjih [celotnega besedila](#) Monitorja. Za nas je še posebej pomembno podrobno [poročilo za Slovenijo](#).

Podatke in spoznanja iz letošnjega Monitorja, ki zadevajo vključenost odraslih v vseživljenjsko učenje, predstavljamo v informaciji [št. 69/2014](#) InfO-mozaika.

V nadaljevanju prikazujemo še sumarni pregled kazalnikov, objavljenih v Monitorju I&U 2014.

Summary of the main indicators used in the Education and Training Monitor 2014

		2010	Current *		
		EU average	EU average	Top performance	Bottom performance
The case for education					
Education investment	As a percentage of GDP	5.5 ₀₉	5.3	7.9	3.0
	Year on year change at constant prices	1.7 ₀₉	-1.1	6.2	-26.8
Employment rate of recent graduates	ISCED 3-4	72.1	69.5	90.8	29.7
	ISCED 5-6	82.7	80.9	94.1	45.4
	ISCED 3-6	77.4	75.5	92.2	40.0
Qualifications and competences: a key outcome of education					
Share of adults with lower secondary education at most		27.3	24.8	6.6	60.2
Early leavers from education and training		13.9	12.0	3.9	23.6
Tertiary education attainment		33.6	36.9	52.6	22.4
Students' low achievement in basic competences	Reading	19.7 ₀₉	17.8	9.1	39.4
	Maths	22.3 ₀₉	22.1	10.5	43.8
	Science	17.8 ₀₉	16.6	5.0	38.0
Adults' low achievement in basic competences	Literacy	:	19.9	10.6	27.7
	Numeracy	:	23.6	12.8	31.7
Digital competences	Share of adults with low ability to solve problems in a technology-rich environment	:	26.9	19.1	38.0
Entrepreneurship competences	Share of adults feeling capable to start a business	45.8	42.3	52.0	29.0
	Share of 15-year-olds with low achievement in problem solving	:	20.6	14.3	56.7
Foreign language competences	Share of ISCED 2 students learning 2 or more foreign languages	60.6	64.8	100.0	6.0
Education policy levers for building growth					
Early childhood education and care (ECEC)		92.1 ₀₉	93.9	100.0	71.7
Teaching profession	Perception of the profession being valued	:	18.5	58.6	4.0
	Share of teachers in continued professional development	:	84.6	96.8	73.3
	Share of teachers aged 50 and over	:	:	14.8	61.9
New technologies	Use of ICT for projects or class work	:	33.6	73.9	18.2
	Teachers' participation in ICT training	:	25.0	74.0	1.0
Share of ISCED 3 students in vocational education and training (VET)		50.1 ₀₉	50.4	75.3	11.8
Lifelong learning	Early leavers from formal education currently in non-formal learning	0.9	0.9	3.4	0.0
	Adult participation in lifelong learning	9.1	10.5	31.4	1.7

Sources: Eurostat (LFS, UOE); OECD (PISA, PIAAC, TALIS). Notes: * Current refers to the latest available data, which dates from 2013, 2012 or 2011 depending on the source. Further information is found in the respective section of the Monitor. This table can also be found in the Annex, with available data for EEA and candidate countries.

Kontaktna oseba za področje: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, zvonka.pangerc@acs.si

Informacijo pripravila: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, zvonka.pangerc@acs.si

Viri:

- Vstopna stran za Monitor izobraževanja in usposabljanja: <http://ec.europa.eu/education/monitor>
- Education and Training Monitor 2014 – 1. del:
(http://ec.europa.eu/education/library/publications/monitor14_en.pdf)
- Education and Training Monitor 2014 – 2. del (nacionalna poročila):
http://ec.europa.eu/education/tools/et-monitor_en.htm#country-reports
- Dostop do spletnega vizualizacijskega orodja: http://ec.europa.eu/education/dashboard/index_en.htm
- Spletna stran Evropske komisije, namenjena podatkovno podprti politiki izobraževanja in usposabljanja v Evropski uniji (http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/indicators-benchmarks_en.htm)

*Legenda: Mednarodne kratice držav članic EU, uporabljene v Monitorju:

AT	Avstrija	NL	Nizozemska
BE	Belgija	PL	Poljska
BE fr	Belgija – francoska skupnost	PT	Portugalska
BE nl	Belgija – flamska skupnost	RO	Romunija
BG	Bolgarija	SE	Švedska
CY	Ciper	SI	Slovenija
CZ	Češka	SK	Slovaška
DE	Nemčija	UK	Velika Britanija
DK	Danska	UK-ENG	Anglija
EE	Estonija	UK-NIR	Severna Irska
EL	Grčija	UK-SCT	Škotska
ES	Španija	UK-WLS	Wales
EU	Evropska Unija	CH	Švica
FI	Finska	IS	Islandija
FR	Francija	LI	Lihtenštajn
HR	Hrvaška	MK	Makedonija
HU	Madžarska	NO	Norveška
IE	Irska	TR	Turčija
IT	Italija	AU	Avstralija
LT	Litva	CA	Kanada
LU	Luksemburg	JP	Japonska
LV	Latvija	KO	Južna Koreja
MT	Malta	US	ZDA